

- 1 Johdanto**
- 2 Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntien välinen vertailu**
- 3 Länsi- ja Keski-Uusimaa elinympäristönä**
- 4 Keski-Uusimaa**
- 5 Karviainen**
- 6 Kirkkonummi**
- 7 LOST**
- 8 Hanko ja Raasepori**
- 9 Tiivistelmät väestöryhmiä koskevista tilastoista**

Lapset ja lapsiperheet

Useimmissa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa, etenkin Keski-Uudellamaalla ja Kirkkonummella, asuu lapsiperheitä enemmän kuin Uudellamaalla keskimäärin. Yhtä kuntaa (Kerava) lukuun ottamatta alueen kunnissa yksinhuoltajaperheiden osuus lapsiperheistä on kuitenkin pienempi kuin Uudenmaan keskiarvo.

Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden osuus kaikista lapsiperheistä on laskenut 2000-luvulla koko maassa, Uudellamaalla ja kaikissa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa. Vuonna 2007 toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden osuus oli alueen kunnissa neljää kuntaa lukuun ottamatta (Nummi-Pusula, Raasepori, Kerava, Hyvinkää) pienempi kuin Uudellamaalla (8 %) tai koko maassa (8,1 %) keskimäärin. Lapsiperheiden pienituloisuusaste oli vuonna 2007 kaikissa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa matalampi kuin koko maassa keskimäärin. Kaste-ohjelman tavoitteena on lapsiperheiden pienituloisuusasteen vähentäminen alle 10 prosenttiin. Alueen kunnista kaksi kolmannelle oli toistaiseksi tämän rajan alapuolella. Kehitys on kuitenkin 90-luvun puolivälistä asti tarkasteltuna ollut kaikissa alueen kunnissa noususuuntainen, ja nykyinen talouskriisi tulee kasvattamaan pienituloisten lapsiperheiden määrää entisestään.

Kunnan kustantamassa kokopäivähoidossa olevien lasten osuus on 2000-luvulla noussut sekä Uudellamaalla että koko maassa. Kehitys näyttäisi pääsääntöisesti olevan samansuuntainen myös Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa. Kuntien välillä on kuitenkin suuria eroja. Vuonna 2008 1–2-vuotiaista lapsista kokopäivähoidossa oli 26–48 prosenttia kunnasta riippuen. 3–5-vuotiaista kokopäivähoidossa oli 40–73 prosenttia. Niissä kunnissa missä 1–2-vuotiaiden kokopäivähoito oli yleisintä, myös 3–5-vuotiaiden kokopäivähoito oli yleisintä verrattuna muihin kuntiin.

Vastaavana ajanjaksona osapäivähoidossa olevien lasten osuus sen sijaan on pienentynyt sekä Uudellamaalla, koko maassa että suurimmassa osassa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntia. Osapäivähoidossa olevien lasten osuus vaihtelee alueen kunnissa suuresti: 1–2-vuotiaista 0,2–4,4 prosenttia ja 3–5-vuotiaista 0,7–13,4 prosenttia oli osapäivähoidossa vuonna 2008. Myös osapäivähoidon osalta on nähtävissä, että osapäivähoito oli yleisintä sekä 1–2-vuotiaiden että 3–5-vuotiaiden osalta samoissa kunnissa.

Perusopetuksen opetusryhmät olivat opetusministeriön ryhmäkokoselvityksen mukaan vuonna 2008 Uudellamaalla keskimäärin suurempia kuin koko maassa. 1.-6. luokilla suurimmassa osassa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntia tavanomaisimpia olivat 20–24 oppilaan muodostamat opetusryhmät. Suuria, 25 tai useamman oppilaan ryhmiä, oli koko maassa keskimäärin viidennes ala-asteen opetusryhmistä. Länsi- ja Keski-Uudellamaalla kuudessa kunnassa suuria ryhmiä oli tätä enemmän. Puolissa kuntia löytyi myös opetusryhmiä, joissa oppilaita oli 30 tai enemmän.

Yläasteen aineopetusryhmät olivat säännönmukaisesti pienempiä kuin ala-asteen opetusryhmät. Koko maassa yli 24 oppilaan ryhmiä oli neljä prosenttia aineopetusryhmistä. Länsi- ja Keski-Uudellamaalla kuusi kuntaa ylitti tämän ja näistä kaksi moninkertaisesti. Suurin osa yläasteen aineopetusryhmistä oli kuitenkin alle 20 oppilaan ryhmiä.

Erityisopetukseen siirrettyjen oppilaiden osuus oli noussut vuodesta 2005 kaikissa kunnissa yhtä lukuun ottamatta, jossa osuus oli pysynyt ennallaan. Uudellamaalla erityisopetukseen siirrettyjä oppilaita (10 % kaikista oppilaista) oli vuonna 2008 keskimäärin enemmän kuin koko maassa (8 %). Myös Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa erityisopetukseen oli siirretty pääsääntöisesti valtakunnallista keskiarvoa enemmän oppilaita.

THL:n 8. ja 9. luokan oppilaille vuonna 2008 tehdyn kouluterveyskyselyn mukaan Uudenmaan oppilaita lähes joka kymmenettä kiusattiin kerran viikossa tai useammin. Osuus on noussut vuodesta 2006, jolloin kysely edellisen kerran suoritettiin. Harvemmin kuin viikoittain kiusatuksi kertoi tulleen joka neljäs oppilas.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä olevien 0–17-vuotiaiden määrä suhteessa ikäryhmään on noussut 2000-luvulla 11 Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnassa. Kehityssuunta on nouseva myös Uudellamaalla ja koko maassa keskimäärin. Vain yhdessä alueen kunnassa (Hyvinkää) trendi näyttäisi olevan laskeva. Kuuden kunnan osalta kehityssuunnassa ei ole 2000-luvulla nähtävissä selvää trendiä. Avohuollon tukitoimien piirissä olevia lapsia on Uudellamaalla keskimäärin 5,4 prosenttia vastaavanikäisestä väestöstä. Viidessä Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnassa asiakkaita on tätä enemmän, kahdessa kunnassa (Hanko ja Järvenpää) jopa 9 prosenttia ikäryhmästä.

Viidessä kunnassa kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaiden osuus oli suurempi kuin Uudellamaalla keskimäärin (66 asiakasta tuhatta alle 18-vuotiasta kohden). Asiakasmäärät näyttävät pääsääntöisesti kasvaneen. On kuitenkin huomattava, että joihinkin kuntiin perheneuvola on perustettu vasta 2000-luvulla. Muutamassa kunnassa perheneuvola ei ole lainkaan. Asiakasmäärät ovat myös yhteydessä neuvolan henkilökunnan määrään ja käytettävissä oleviin resursseihin. Kun henkilökuntaa on lisätty, myös asiakasmäärät ovat kasvaneet.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0–17-vuotiaiden osuus ikäryhmästä oli Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa yhtä kuntaa (Hanko) lukuun ottamatta pienempi kuin Uudellamaalla keskimäärin vuonna 2007. Sijoitettujen lasten osuus on kuitenkin ollut 2000-luvulla kasvussa yhdeksässä alueen kunnassa. Vain yhdessä kunnassa (Karkkila) osuus on ollut selvästi laskussa, loppuissa kuntia selvää kehityssuuntaa ei ole nähtävissä. Kaste-ohjelman tavoitteena on kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuuden pieneminen.

Myös huostassa olleiden 0–17-vuotiaiden lasten osuus ikäryhmästä on alueen kunnissa yhtä kuntaa (Hanko) lukuun ottamatta pienempi kuin Uudellamaalla keskimäärin. Huostassa olleiden lasten suhteellinen määrä on kuitenkin kasvanut 2000-luvulla yhdeksässä alueen kunnassa. Kahdessa kunnassa (Karkkila, Mäntsälä) näiden lasten osuus on pienentynyt.

Lastensuojelun laitos- ja perhehoidon asukaslukuun suhteutetuista nettokustannuksista oli saatavilla tiedot vain vuosilta 2006 ja 2007. Kustannukset olivat tänä ajanjaksona nousseet, mutta olivat vuonna 2007 kolmea kuntaa lukuun ottamatta kuitenkin Uudenmaan keskiarvon alapuolella.

Lastenpsykiatrian (0–12-vuotiaat) avohoitokäynnit ovat 2000-luvulla kasvaneet koko maassa tasaisesti. Sen sijaan Uudellamaalla avohoitokäynnit kasvoivat jyrkästi vuosituhannen alussa, tipahtivat äkisti vuonna 2003 ja ovat sen jälkeen kääntyneet taas hitaaseen nousuun. Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa kehitys on ollut vaihtelevampaa, mutta vain yhdessä kunnassa trendi näyttää olleen 2000-luvulla laskeva ja kolmessa kunnassa laskussa vuodesta 2003 lähtien. Lastenpsykiatrian avohoitokäyntien määrä vaihteli vuonna 2007 kunnittain huomattavasti 19 käynnistä 337 käyntiin tuhatta vastaavanikäistä kohden. Kahdeksassa kunnassa käyntejä oli enemmän kuin Uudellamaalla (151 / 1000) tai koko maassa (160 / 1000) keskimäärin. Nämä kunnat sijoittuivat LOSTin, Hangon ja Raaseporin sekä Kirkkonummen alueelle. Lastenpsykiatriasta avohoitoa voidaan tarjota myös esimerkiksi perheneuvonnassa, joten erikoissairaanhoidon avohoitokäynneistä ei voida suoraan vetää johtopäätöksiä lastenpsykiatristen ongelmien esiintyvyydestä.

Avohoitokäyntien kasvua tarkasteltaessa on huomioitava myös 1990-luvulla toteutettu mielenterveyshoidon laitoshoidon purkaminen, mikä liittyy muuttuneisiin hoitokäytäntöihin ja avohoidon asiakasmääriin.

Nuorisopsykiatrian (13–17-vuotiaat) avohoitokäyntien ikäryhmään suhteutettu määrä on 2000-luvulla ollut kasvussa koko maassa ja Uudellamaalla. Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnista yli puolissa trendi on ollut kasvava, mutta kahdeksan kunnan osalta kehityssuunnasta ei 2000-luvun osalta voida sanoa mitään varmaa. Vuonna 2007 kolmasosassa alueen kuntia nuorisopsykiatrian avohoitokäyntejä oli vastaavanikäiseen väestöön suhteutettuna enemmän kuin Uudellamaalla keskimäärin ja kahdessa kolmasosassa enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

Mielenterveydenhäiriöihin sairaalahoitoa saaneita 0–17-vuotiaita oli vuonna 2007 Uudellamaalla 5,6 tuhatta vastaavanikäistä kohden, mikä oli hieman enemmän kuin valtakunnan keskiarvo. Suurimmassa osassa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntia osuus oli pienempi kuin Uudellamaalla keskimäärin. Neljässä kunnassa kehitys on ollut 2000-luvulla selvästi laskussa samoin kuin Uudellamaalla keskimäärin. Neljässä alueen kunnassa kehitys on kuitenkin ollut noususuuntainen.

Nuoret

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten osuus ikäryhmästä on 2000-luvulla valtakunnan tasolla hivenen laskenut, mutta Uudellamaalla pienen pudotuksen jälkeen viime vuosina jälleen noussut. Vuonna 2007 koko maassa koulutuksen ulkopuolelle jäi 11,7 prosenttia 17–24-vuotiaista. Uudellamaalla näitä nuoria oli selvästi enemmän – 14,9 prosenttia nuorista. Kaikissa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa koulutuksen ulkopuolelle jääneitä oli valtakunnan keskiarvoa enemmän ja 12 alueen kunnassa enemmän kuin Uudellamaalla keskimäärin. Viidessä näistä kunnista kehitys on ollut 2000-luvulla myös noususuuntainen. Vuonna 2007 yhdessä (Hanko) alueen kunnassa koulutuksen ulkopuolelle oli jäänyt joka neljäs 17–24-vuotias, kahdessa (Karjalohja, Karkkila) alueen kunnassa joka viides.

Nuorisotyöttömyys (15–24-vuotiaat) oli Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan vuonna 2008 kaikissa alueen kunnissa pienempi kuin koko maassa (8,5 %), mutta 11 kunnassa suurempi kuin Uudellamaalla keskimäärin (4,2 %). 2000-luvulla nuorisotyöttömyyden trendi on ollut kaikissa alueen kunnissa laskeva. Talouskriisin myötä nuorisotyöttömyys on kuitenkin lähtenyt nopeaan nousuun. Tuoreimman työnvälitystilaston (12/2009, TEM) mukaan vuonna 2009 koko maassa oli työttömiä alle 25-vuotiaita keskimäärin 56 prosenttia enemmän kuin vuonna 2008

Toimeentulotukea saaneiden 18–24-vuotiaiden osuus ikäryhmästä on 2000-luvulla ollut kaikissa alueen kunnissa pääsääntöisesti laskussa. Vuonna 2007 toimeentulotukea saaneiden nuorten osuus oli kahta kuntaa (Karkkila, Hyvinkää) lukuun ottamatta pienempi kuin koko maassa (12,3 %).

Puolessa alueen kuntia osuus oli kuitenkin suurempi kuin Uudellamaalla keskimäärin (10 %). Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden nuorten osuus oli myös ehtinyt 2000-luvulla laskea koko maassa aina viime vuosiin asti. Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa kehitys on ollut hajanaisempaa, mutta joka tapauksessa näiden nuorten suhteellinen määrä oli vuonna 2007 kahta kuntaa (Raasepori, Hyvinkää) lukuun ottamatta pienempi kuin koko maassa tai Uudellamaalla keskimäärin. Kaste-ohjelman tavoitteena on toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden nuorten osuuden puolittaminen.

Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä olleiden 18–20-vuotiaiden osuus ikäryhmästä on 2000-luvulla noussut koko maassa ja erityisesti Uudellamaalla, missä vuonna 2007 tukitoimien piirissä oli 3,7 prosenttia ikäryhmästä. Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa avohuollon tukitoimien piirissä nuoria oli kuitenkin pääsääntöisesti vähemmän kuin Uudellamaalla keskimäärin. Asiakasmäärät ovat olleet selvästi kasvussa kuudessa alueen kunnassa. Neljässä kunnassa asiakkaita ei ole 2000-luvulla ollut lainkaan. Muissa kunnissa selvää kehityssuuntaa ei ollut nähtävissä.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 18–20-vuotiaiden osuus on 2000-luvulla hivenen kasvanut koko maassa 0,8 prosentista 1,1 prosenttiin ja Uudellamaalla pysynyt tasaisesti yhden prosentin tuntumassa. Viidessä Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnassa sijoitettuja nuoria ei ollut 2000-luvulla lainkaan. Vuonna 2007 seitsemässä alueen kunnassa sijoitettujen nuorten osuus oli korkeampi kuin Uudellamaalla tai koko maassa keskimäärin. Niissä viidessä kunnassa, joissa sijoitettujen nuorten osuus ikäryhmästä oli korkein, heidän osuutensa on koko 2000-luvun ajan myös noussut.

Päihteiden vuoksi vuodeosastolla hoidossa olleiden 15–24-vuotiaiden osuus on 2000-luvulla Uudellamaalla vähentynyt. Koko maan tai Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntien osalta selvää kehityssuuntaa ei ole nähtävissä. Viidessä alueen kunnassa vuodeosastolla ei ole päihteiden vuoksi nuoria hoidettu 2000-luvulla lainkaan. Vuonna 2008 2,1 prosenttia Uudenmaan 15–24-vuotiaista oli ollut päihteiden vuoksi hoidossa vuodeosastolla. Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa tilanne vaihteli suuresti 0 ja 7,3 prosentin välillä.

Mielenterveyden häiriöiden vuoksi sairaalahoitoa saaneiden 18–24-vuotiaiden osuus ikäryhmästä on vähentynyt 2000-luvulla niin valtakunnallisesti kuin Uudellamaalla keskimäärin. Myös kuudessa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnassa trendi on ollut selvästi laskusuuntainen. Kahdessa alueen kunnassa havaintoja ei ollut 2000-luvulla lainkaan ja kolmessa kunnassa vain yhtenä vuotena.

Samaan aikaan depressiolääkkeistä korvausta saaneiden 18–24-vuotiaiden suhteellinen määrä on kaksinkertaistunut niin koko maassa kuin Uudellamaallakin. Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa kasvu on ollut lähes kaikissa kunnissa vähintään samaa luokkaa, vain parissa kunnassa kasvu on ollut hivenen hitaampaa. Vuonna 2008 depressiolääkkeistä korvausta sai 5,8 prosenttia Uudenmaan 18–24-vuotiaista nuorista. Kahdessa (Kerava, Hyvinkää) Keski-Uudenmaan kunnassa korvauksen piirissä olleiden osuus oli vielä tätäkin suurempi.

Rikoksia, joissa syylliseksi epäilty oli 15–17-vuotias, oli vuonna 2008 Uudellamaalla hieman vähemmän kuin koko maassa. Länsi- ja Keski-Uudellamaalla näitä rikoksia oli viidessä kunnassa tehty enemmän kuin Uudellamaalla keskimäärin. 15–17-vuotiaiden tekemiksi epäiltyjen rikosten määrä vaihtelee suuresti riippumatta kunnan koosta: esimerkiksi Järvenpäässä nuorten tekemiksi epäiltyjä rikoksia oli kaksi kertaa enemmän kuin Keravalla, Siuntiossa kolme kertaa enemmän kuin Inkoossa.

Työikäiset

Työikäisten väestön osuus tulee väestöennusteen mukaan laskemaan Länsi- ja Keski-Uudenmaan alueilla selvästi alhaisemmaksi kuin Uudellamaalla keskimäärin vuoteen 2020 mennessä. Vuonna 2008 15–64-vuotiaita oli seudun alueilla 64–68 prosenttia väestöstä, kun vastaava osuus oli

Uudellamaalla 70 prosenttia ja koko maassa 67 prosenttia. Vuonna 2020 työkäisten osuuden ennustetaan alueilla laskevan 55–59 prosenttiin, Uudellamaalla 63 prosenttiin ja koko maassa 58 prosenttiin.

Työttömyysaste on laskenut 90-luvun laman jälkeisistä huippulukemista tasaisesti koko maassa ja oli Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastojen mukaan vuonna 2008 kahdeksan prosenttia työvoimasta ja Uudellamaalla tätä alhaisempi, 5,4 prosenttia työvoimasta. Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa työttömyysaste oli kahta kuntaa lukuun ottamatta Uudenmaan keskiarvoa parempi. Työttömyys on kuitenkin talouskriisin myötä lähtenyt nopeasti nousuun. Tuoreimman työnvälitystilaston (12/2009, TEM) mukaan vuoden 2009 työttömyysaste oli keskimäärin jo 9,8 prosenttia ja työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 30 prosenttia enemmän kuin vuonna 2008.

Vuonna 2008 pitkäaikaistyöttömiä oli Uudellamaalla enemmän (22,8 % työttömistä) kuin koko maassa (21,4 %). Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnista 10 kunnassa pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä oli vielä Uudenmaan keskiarvoakin korkeampi, ja kuudessa kunnassa yli neljäsosa työttömistä oli ollut työttöminä yli vuoden.

Toimeentulotukea saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus ikäryhmästä on 2000-luvulla laskenut kaikissa alueen kunnissa, Uudellamaalla ja koko maassa. Kahta kuntaa (Nummi-Pusula, Raasepori) lukuun ottamatta alueen kunnissa toimeentulotukea saaneiden osuus oli vuonna 2007 pienempi kuin Uudellamaalla (6,2 %) tai koko maassa (6,4 %) keskimäärin. Toimeentulotukiasiakkaiden määrä on kuitenkin talouskriisin myötä kasvussa. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden osuus ikäryhmästä on myös ollut 2000-luvulla laskussa koko maassa ja Uudellamaalla sekä kaikissa alueen kunnissa kolmea lukuun ottamatta, joissa osuus on hieman noussut. Yhdessä kunnassa (Karjalohja) pitkäaikaisasiakkaita ei ole viime vuosina ollut lainkaan, mikä johtunee kunnan pienestä koosta. Kaikissa alueen kunnissa pitkäaikaisasiakkaita oli vuonna 2007 vähemmän kuin Uudellamaalla keskimäärin (2,3 %) ja kahta kuntaa lukuun ottamatta vähemmän kuin koko maassa keskimäärin (1,8 %).

Työkyvyttömyyseläkettä saaneita 25–64-vuotiaita on koko 2000-luvun ajan ollut Länsi- ja Keski-Uudellamaalla enemmän kuin Uudellamaalla keskimäärin. Vuonna 2008 alueen 25–64-vuotiaista asukkaista 7,2 prosenttia sai työkyvyttömyyseläkettä, kun koko Uudenmaan keskiarvo oli 6,3 prosenttia. Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnista vain kolme sijoittui Uudenmaan keskiarvon alapuolelle. Koko maassa työkyvyttömyyseläkkeen saajia oli Uttamaata enemmän, 8,9 prosenttia ikäryhmästä. Alueen kunnista kahdessa (Nummi-Pusula, Hanko) tämäkin raja ylittyy.

Kehitys on ollut 2000-luvulla pääsääntöisesti laskusuuntainen sekä Uudellamaalla että alueen kunnissa. Koko maassa työkyvyttömyyseläkkeiden saajien määrä on kääntynyt viime vuosina hitaaseen nousuun ja alueen kunnista kolmessa trendi on ollut nouseva koko 2000-luvun ajan. Näissä kunnissa työkyvyttömyyseläkkeen saajien määrä on jo valmiiksi suurempi kuin Uudellamaalla keskimäärin.

Samaan aikaan kun työkyvyttömyyseläkettä saavien suhteellinen määrä on pääsääntöisesti laskenut, mielenterveyden tai käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden osuus ikäryhmästä on noussut koko maassa, Uudellamaalla ja suurimmassa osassa alueen kuntia. Vain yhdessä (Vihti) alueen kunnassa kehitystrendi on 2000-luvulla ollut selvästi laskeva. Vielä huomionarvoisempaa on, että mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt ovat yhä yleisempiä syitä työkyvyttömyyseläkkeen perusteena. Koko maassa työkyvyttömyyseläkettä saaneista 39 prosenttia sai eläkettä mielenterveyden tai käyttäytymisen häiriöiden perusteella vuonna 2000, mutta vuonna 2008 vastaava luku oli noussut jo 44 prosenttiin. Uudellamaalla osuus on noussut 42 prosentista jopa 48 prosenttiin. Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa

mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt selittivät 33–47 prosenttia työkyvyttömyyseläkkeistä vuonna 2008, ja selitysosuus oli noussut kaikissa kunnissa kahta lukuun ottamatta.

Depressiolääkkeistä korvausta saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus ikäryhmästä on 2000-luvulla puolitoistakertaistunut koko maassa ja Uudellamaalla. Kasvuvauhti on ollut vähintään yhtä nopeaa kaikissa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa kahta lukuun ottamatta, missä osuus on myös noussut mutta hivenen hitaammin. Vuonna 2008 Uudellamaalla 10,1 prosenttia ikäryhmästä sai korvausta depressiolääkkeistä, koko maassa 9,6 prosenttia. Alueen kunnissa korvausta saaneiden osuus oli kahta kuntaa (Hyvinkää, Kerava) lukuun ottamatta pienempi kuin Uudellamaalla keskimäärin, mutta pienimmilläänkin depressiolääkkeistä korvausta sai 8 prosenttia 25–64-vuotiaista.

Psykiatrian laitoshoidon 25–64-vuotiaiden potilaiden ikäryhmään suhteutettu määrä on 2000-luvulla laskenut vajaan prosenttiyksikön verran koko maassa ja puolitoista prosenttiyksikköä Uudellamaalla. Kehitys on ollut samansuuntainen puolissa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntia. Yhdessä kunnassa (Hanko) potilaiden suhteellinen määrä on kasvanut. Muiden kuntien osalta kehityksessä ei ole ollut selvää suuntaa, mihin vaikuttaa etenkin se, että pienissä kunnissa absoluuttiset potilasmäärät ovat pieniä ja heilauttelevat suhdelukuja. Kehitystä tarkasteltaessa on huomioitava 1990-luvulla toteutettu mielenterveystyön laitoshoidon purkaminen. Suurimmassa osassa kuntia psykiatrian laitoshoidossa on ollut potilaana 25–64-vuotiaita vähemmän kuin koko maassa tai Uudellamaalla keskimäärin.

Päihdehuollon asukaskohtaiset nettokustannukset ovat kasvaneet koko maassa, Uudellamaalla ja kaikissa alueen kunnissa yhtä (Pornainen) lukuun ottamatta. Kustannukset olivat vuonna 2007 kaikissa alueen kunnissa pienemmät kuin Uudellamaalla keskimäärin (41,5 €/asukas), mutta on otettava huomioon, että päihdepalvelut järjestetään eri kunnissa eri tavoin ja päihdehuollon nettokustannukset sisältävät vain osan päihdepalveluista aiheutuvista kustannuksista.

Päihdehuollon avopalveluita käyttäneiden määrä suhteessa koko väestöön on 2000-luvulla ollut koko maassa nousussa, mutta Uudellamaalla laskussa. Uudellamaalla päihdehuollon asiakkaita on edelleen väkilukuun suhteutettuna enemmän (11,2 / 1000 asukasta) kuin koko maassa (10 / 1000 asukasta). Kahdeksassa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnassa trendi on ollut noususuuntainen, ja vain kolmessa kunnassa trendi näyttää olevan laskeva. Suurimmassa osassa kuntia päihdehuollon avopalveluiden asiakkaita oli vuonna 2008 kuitenkin vähemmän kuin Uudellamaalla keskimäärin. Luvuissa ovat mukana kaikki asiakkaat, myös nuorisoasemilla käyneet.

Päihdehuollon laitoshoidossa olleiden 25–64-vuotiaiden määrä suhteessa ikäryhmään on koko maassa ja Uudellamaalla pysynyt 2000-luvulla tasaisena – koko maassa 0,35 prosentin tuntumassa ja Uudellamaalla puolen prosentin tuntumassa. Yhtä kuntaa (Kirkkonummi) lukuun ottamatta alueen kunnissa on ollut suhteellisesti vähemmän päihdehuollon laitoshoidossa olleita kuin Uudellamaalla.

Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten absoluuttinen määrä on kasvanut kaikilla tarkastelluilla alueilla 2000-luvulla. Vuonna 2008 näitä rikoksia oli Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa kuitenkin vähemmän kuin Uudellamaalla ja koko maassa keskimäärin kahta poikkeusta (Hanko, Järvenpää) lukuun ottamatta.

Ikääntyneet

65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä tulee kasvamaan väestöennusteen mukaan vuoteen 2020 mennessä kaikilla alueilla. Vuonna 2008 ikäryhmän osuus asukasluvusta vaihteli alueilla 10 ja 20 prosentin välillä. Uudellamaalla 65 vuotta täyttäneitä oli 13 prosenttia väestöstä ja koko maassa 17 prosenttia väestöstä. Vuoteen 2020 mennessä ikäryhmän osuus tulee kasvamaan Uudellamaalla 19

prosenttiin ja koko maassa 23 prosenttiin väestöstä. Länsi- ja Keski-Uudenmaan alueilla osuus tulee nousemaan noin 20 prosenttiin, Hangon ja Raaseporin alueella jopa 28 prosenttiin.

Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus ikäryhmästä on 2000-luvulla noussut seitsemässä Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnassa, ja neljässä trendi on selvästi ollut laskusuuntainen. Vuonna 2007 kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus oli Uudellamaalla 88,5 prosenttia ikäryhmästä. Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnissa luku vaihteli 85,9 ja 98,8 prosentin välillä.

Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus on suurimmassa osassa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntia 2000-luvulla pienentynyt. Suurimmassa osassa alueen kuntia yksinasuvien osuus oli vuonna 2007 pienempi kuin Uudellamaalla keskimäärin, jossa 49 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä asui yksin.

Kodinhuoltoapua vuoden aikana saaneiden 75 vuotta täyttäneiden kotitalouksien osuus vastaavanikäisestä väestöstä vaihteli kunnittain 9-44 prosenttiin siinä missä Uudenmaan keskiarvo oli 22 prosenttia vuonna 2008. Kolmasosassa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntia kodinhuoltoapua saaneiden osuus oli pienentynyt vuosituhaten alusta, osassa kuntia jopa puolittunut. Uudenmaan ja koko maan keskiarvo on 2000-luvulla kääntynyt vuosikymmenen puolivälissä tapahtuneen notkahduksen jälkeen jälleen nousuun. Trendi on ollut noususuuntainen myös neljässä alueen kunnassa.

Säännöllisen kotihoidon piirissä 75 vuotta täyttäneiden osuus vuonna 2007 oli alueen kunnissa pääsääntöisesti lähellä Uudenmaan ja koko maan keskiarvoa, mikä oli 11 prosenttia ikäryhmästä. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön antamissa Ikäihmisten palvelujen laatusuosituksissa tavoitteena on saattaa 13–14 prosenttia ikäryhmästä säännöllisen kotihoidon piiriin. Tähän ylsi tarkasteluvuonna vain kolme alueen kunnista (Nurmijärvi, Karjalohja ja Karkkila). Toistaiseksi puolissa alueen kunnista, samoin kuin koko maassa ja Uudellamaalla, kehitystrendi on 2000-luvulla ollut laskeva.

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuutta pyritään STM:n laatusuosituksissa nostamaan 5-6 prosenttiin ikäryhmästä vuoteen 2012 mennessä. Vain kolmessa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnassa omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneitä asiakkaita oli yli viisi prosenttia vuonna 2008.

Tehostetun palveluasumisen piirissä olevien 75 vuotta täyttäneiden osuus ikäryhmästä on sekä koko maassa että Uudellamaalla yli kaksinkertaistunut vuosituhaten alkuun verrattuna. Trendi on ollut samansuuntainen kymmenessä alueen kunnassa, muiden osalta selvää kehityssuuntaa ei ole havaittavissa. STM:n tavoitteena on, että 5–6 prosenttia ikäryhmästä olisi tehostetun palveluasumisen piirissä vuoteen 2012 mennessä. Vuonna 2007 Uudellamaalla palvelun piirissä oli 4,9 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä. Neljässä Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnassa tämä ylitettiin. Suurimmassa osassa alueen kuntia osuus oli kuitenkin pienempi kuin Uudellamaalla keskimäärin.

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa vanhainkodeissa tai terveyskeskusten vuodeosastolla olevien 75 vuotta täyttäneiden osuus on lähes kaikissa alueen kunnissa laskenut 2000-luvulla. Uudellamaalla pitkäaikaisessa laitoshoidossa oli vuosituhaten vaihteessa 8,8 prosenttia ja koko maassa 8,4 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä. Vuonna 2007 osuus oli tippunut Uudellamaalla 6,4 ja koko maassa 6,3 prosenttiin. Suurimmassa osassa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntia pitkäaikaisessa laitoshoidossa on tätä vähemmän ikääntyneitä ja trendi on ollut 2000-luvulla laskeva. Kolmessa alueen kunnassa (Nummi-Pusula, Pornainen, Inkoo) pitkäaikaisessa laitoshoidossa on kuitenkin vielä joka kymmenes 75 vuotta täyttäneistä. Kaste-ohjelman ja STM:n laatusuosituksissa on asetettu tavoitteeksi osuuden laskemisen kolmeen prosenttiin ikäryhmästä. Suurimmassa osassa alueen kuntia tavoitteeseen pääseminen edellyttää usean prosenttiyksikön pudotusta.

Vanhusten laitospalveluiden asukaskohtaiset nettokustannukset vaihtelevat alueen kunnissa huomattavasti 6 eurosta 318 euroon. Seitsemässä Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnassa asukaskohtaiset kustannukset olivat suuremmat kuin Uudellamaalla (113 euroa / asukas)

keskimäärin. Nämä kustannukset eivät kuitenkaan sisällä pitkäaikaishoidosta terveyskeskusten vuodeosastolla syntyneitä kustannuksia.

75 vuotta täyttäneiden pitkäaikaissairastavuutta voidaan kuvata myös ympärivuorokautista hoitoa tarjoavissa sosiaalitoimen yksiköissä kertyneiden hoitopäivien määrällä. Ikäryhmään suhteutettuna hoitopäivien määrä vaihteli suuresti alueen kunnissa. Viidessä kunnassa hoitopäiviä oli vuonna 2008 enemmän kuin Uudellamaalla keskimäärin (29 900 / tuhat vastaavanikäistä). Joissakin kunnissa jäätiin kuitenkin vain murto-osaan tästä. Suurimmassa osassa Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntia trendi on ollut 2000-luvulla laskeva, joissakin hoitopäivien määrä on laskenut jopa neljännekseen vuosituhannen alun lukemista. Kahdessa kunnassa (Kirkkonummi, Nummi-Pusula) trendi on kuitenkin selvästi nouseva. Koko maan ja Uudenmaan osalta ei ole havaittavissa selvää kehityssuuntaa.